

11.10.2006

SAKSNR.
ARKIV

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep.

0032 OSLO

Deres ref.

200601874 SJO

Vår sak

06/02435-012 010663/06 JTP
633

Oslo, 10.10.06

HØRING - NOU 2006:16 - STRUKTURVIRKEMIDLER I FISKEFLÅTEN

Landsorganisasjonen i Norge (LO) har fra Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) mottatt ovennevnte til høring.

Fiskeriressursene i norske farvann er et knapt gode og de sårbare bestandene må reguleres utfra fiskerifaglig vitenskapelige fakta, slik at bestandene vernes mot overfiske. En bærekraftig ressursforvaltning er selve grunnlaget for norsk fiskerinæring. En akseptabel lønnsomhet i næringen må legges til grunn dersom den skal kunne bidra til bærekraftighet. Effektivisering kan ha både positive og negative sider, og berører lønnsomheten i næringen og sysselsettingsmessige aspekter i fiskeriavhengige kommuner langs kysten. For LO er god distriktspolitikk entydig knyttet sammen med det som er god næringspolitikk. Fiskeripolitikken skal være langsiktig og forutsigbar for derigjennom å bidra til robuste, helårige arbeidsplasser langs kysten, med anstendig lønn og gode arbeidsforhold. LOs utgangspunkt er å skape grunnlag for mest mulig verdiskaping og foredling av våre naturressurser i Norge. For å få til dette trenger vi en fortsatt god samhandling og arbeidsdeling mellom den kystnære- og den havgående flåten.

Kongressen i 2005 slo fast at LO skal arbeide for å sikre at fiskeriressursene skal være under nasjonal styring og kontroll, og at fiskerilovgivningen må gjøres bedre egnet som tilrettelegger for næringen. LO går inn for at hovedprinsippene for fiskeripolitikken ligger fast, herunder kvotefordelingen mellom fartøygruppene. Dette gir en totalfordeling av torskekvoten på ca. 70 pst. til kystflåten og ca. 30 pst. til den havgående flåte. For øvrig mener LO at

lovverket må tilpasses de struktur- og utviklingstrekkene vi ser er avgjørende for videreutvikling av fiskerinæringen både på sjø og land.

Strukturutvalget slår fast at overkapasitet i fiskeflåten gir økt risiko for at forvaltningen av fiskeriene ikke er bærekraftig. Fortsatt overkapasitet kan på sikt true både fiskebestandene, lønnsomheten, sysselsettingen og bosettingen langs kysten. Det har gjennom årene vært gjennomført ulike tiltak for å tilpasse flåtestørrelsen til ressursgrunnlaget. Fra 1946 og frem til i dag er totalkvoten for nord-atlantisk torsk halvert. I de forskningsbaserte anbefalingene for 2007 ligger det en ytterligere reduksjon i kvoten. Når det er for lite kvotegrunnlag til at alle i fiskeflåten kan sikres helårsdrift og god lønnsomhet, svekkes også evnen til fornying. Dette har negative konsekvenser for flåtens mulighet til å rekruttere kvalifisert arbeidskraft. Lav grad av modernisering medfører også dårligere helse, miljø og sikkerhet for de ansatte om bord, ineffektivt fiske, manglende evne til å ta vare på biprodukter og generelt dårligere fangsthåndtering. LO støtter derfor det klare flertall i utvalget som går inn for videreføring av strukturordninger i fiskeflåten. Vi forutsetter at en videreføring av strukturordningene har utgangspunkt både i ressursforvaltning og i de ansattes interesser bl.a. innenfor HMS.

Aktiviteten i næringen har avgjørende betydning for bosetting og sysselsetting langs kysten, spesielt i de tre nordligste fylkene. Fiskeforedling representerer svært viktige kvinnearbeidsplasser langs kysten. En fiskeflåte med fartøyskvoter som er bedre tilpasset ressursgrunnlaget vil redusere risikoen for et uheldig kappfiske, og dermed legge forholdene bedre til rette for stabile leveranser av kvalitetsråstoff til industrien. Når det gjelder den fylkesvise fordelingen av for eksempel torskekvote så er i overkant av 80 pst. hjemmehørende i Nordland, Troms og Finnmark. I den grad det er skjedd endringer de siste to årene som strukturkvoteordningen har fungert så har de tre nordligste fylkenes andel av torskekvote faktisk økt marginalt.

Når det gjelder eiendomsretten til fiskeressursen er det norske myndigheter gjennom havrettstraktaten som bestemmer hvordan fisken i norsk økonomisk sone skal høstes, hvor mye og av hvem. Myndighetene har hatt og vil fortsatt ha retten til å forvalte Norges samlede fiskeressurs. Slik er fisken i havet felles eiendom. Når det gjelder eiendomsretten til avkastningen av fiskeressursen, dvs. inntekten fiskeren får ved å selge fanget fisk, så er den privatisert gjennom det faktum at myndighetene har gitt fiskerne en eksklusiv rett til å høste av fisken som ressurs. Slik har det alltid vært. LO har ikke registrert at noen i

strukturutvalget er gått inn for å svekke myndighetenes omfattende mandat til å forvalte fiskeriressursene.

Det er få næringer som er så sterkt regulert som fiskeriene. Myndighetenes regelverk om kvotetak og geografiske begrensninger ved kvoteomsetning legger til rette for fiskeriaktivitet langs kysten og styrker de mest sårbare kystsamfunnene i nord. Denne reguleringen bifalles av et samlet utvalg, og LO støtter videreføring av dette.

Medlemmene av strukturutvalget synes ellers å ha manifestert seg i tre grupper. To av disse grupperingene utgjør et flertall på 11 av utvalgets totalt 15 medlemmer som går inn for videreføring av strukturordningene, den tredje gruppen på fire går også subsidiært inn for dette. Det eneste som da skiller grupperingene fra hverandre er spørsmålet om strukturkvotene skal tidsbegrenses eller ikke, og om man skal vurdere innføring av en grunnrenteavgift på ekstraordinært store overskudd i næringen. Det er her grunn til å merke seg at for første gang i historien står representantene fra de tunge næringsorganisasjonene i utvalget; Norges Fiskarlag, Fiskebåtreders forbund, Fiskeri- og havbruksnærings landsforening, Landsorganisasjonen i Norge og sentrale fiskeriforskningsmiljøer sammen om hovedlinjene i norsk fiskeripolitikk.

Tidsbegrenset eller tidsuavgrenset strukturkvoteordning:

Gjeldende strukturkvoteordning som nå er frosset av regjeringen i påvente bl.a. av strukturutvalgets arbeid var innrettet på en slik måte at en fartøyeier kunne erverve kvoten til et annet fartøy innenfor samme fartøygruppe som da ble tatt ut av fisket. Den ervervede tilleggskvoten ble avkortet med 20 pst. som gikk tilbake til myndighetene for fordeling innen den flåtegruppen kvoten tilhørte. Fartøyeieren som kjøpte kvoten beholdt 80 pst. som i likhet med båtens basiskvote ble knyttet til fartøyet uten tidsavgrensning.

Tidsbegrensning av rettighetene innebærer at myndighetene gis mulighet til å omfordele fangstrettigheter i fremtiden, gitt at man finner en legitim måte å innføre tidsbegrensning på og en legitim måte å omfordele rettigheter på. LO ser at begge forhold representerer store utfordringer.

Med en tidsavgrensning kan myndighetene redistribuere de strukturerte kvotene på de gjenværende båtene innenfor samme fartøygruppe etter et visst antall år. Et flertall på 8 (inkl. de 4 subsidiære) i utvalget foreslår 15 år. Et spørsmål er

om kvoten da skal gjøres tidsavgrenset eller om den eventuelt skal utdeles for eksempelvis nye 15 år?

Dersom man i stedet gjør det klart at strukturkvoten i likhet med båtens opprinnelig basiskvote er tidsavgrenset, unngår man "gratispassasjer-problemet" med at de som i dag lar være å følge myndighetenes oppfordring om å strukturere, heller satser på å "holde ut" med sin faste og tidsavgrensede kvote inntil de får en andel av den strukturerte kvoten etter 15 år.

LO mener at dersom en kvoteinnehaver gis et avklart forhold til at tilleggskvoten, som i tråd med myndighetenes ønske er strukturert på et fartøy, ikke tapes etter 15 år - men i likhet med basiskvoten er knyttet til fartøyet - vil kvoteinnehaveren gis langsiktig forutsigbarhet til å planlegge investering og drift. Stabile og forutsigbare betingelser gir trygghet for investeringer i nytt utstyr og modernisering av fartøyet, HMS-tiltak og gode arbeidsvilkår for fiskerne. Det er selvsagt slik at myndighetene uavhengig av om strukturkvoten er tidsbegrenset eller ei, er i sin fulle rett til å inndra kvoten dersom konsesjonsbetingelsene ikke overholdes. Dette gjelder også for fartøyets tidsavgrensede basiskvote.

Strukturkvoteordning uten tidsavgrensning på den strukturerte kvoten vil også virke til at man innenfor for eksempel torsketrålflåten kan opprettholde leveringsforpliktelser til foredlingsanleggene for trålere med konsesjonsbestemt leveringsforpliktelse. Effekten av en strukturkvoteordning vil på denne måten være et positivt element for å kunne styre råstoff til industrien i Nord-Norge. Dersom strukturkvoten skulle omfordres til andre fartøy etter tidsavgrensningens utløp er det vanskelig å se for seg at leveringsforpliktelsen for denne kvoten kan videreføres.

For å sikre rekruttering til fiskeryrket er næringen avhengig av stabilitet og forutsigbare rammevilkår. En videreføring av strukturkvoteordningen uten ny usikkerhet knyttet til tidsavgrensning vil gi grunnlag for både arbeidsvilkår og lønnsevne som kan konkurrere med andre næringer. For LO er det viktig å sikre grunnlaget for rekruttering av norske fiskere. Da må fiskeriene ha arbeidstidsordninger, lønnsevne og forutsigbarhet som fremstår som attraktive, og dermed få ungdom til å satse på fiskeryrket.

På bakgrunn av ovennevnte vurderer LO spørsmålet om tidsavgrensning kontra tidsavgrensning hver for seg å kunne være aktuelle virkemidler knyttet til strukturkvotene. Forutsetningen må være at valg av virkemiddel må innrettes

med mål om størst mulig verdiskaping av fisk som naturressurs, hensyntatt både de som fisker og de som skal foredle denne viktige ressursen. I tråd med det LO tidligere har uttalt vurderer vi forslaget om en videreføring av en tidsavgrenset strukturvoteordning for fiskeflåten med fartøylengde over 11 meter som best egnet til å gi næringen den nødvendige langsiktighet og forutsigbarhet som den er avhengig av.

Dersom man velger å tidsavgrense strukturkvotene må avgrensningen konstrueres på en slik måte at det fremmer tilstrekkelig sikkerhet og forutsigbarhet for at nødvendige og planlagte investeringer både på sjø og land kan utløses. Det innebærer at tidsbegrensningen må være vesentlig lengre enn det et knapt flertall i utvalget foreslår. Dersom ordningen skal gi strukturell effekt kan perioden eksempelvis knyttes til fartøyets livslengde eller fiskerens yrkesaktive liv. Når perioden er utløpt må strukturkvoten kunne videreføres dersom kvoteinnehaveren oppfyller de krav og kriterier som av myndighetene er lagt til grunn for kvoterettigheten. Klarhet for videreføring må gis i god tid før tidsbegrensningens utløp. Slik forutsigbarhet har avgjørende betydning for planlegging av investeringer i og utvikling av arbeidsplasser i fiskerikommuner langs kysten, spesielt i de tre nordligste fylkene.

Innføring av ressursrenteavgift for ekstraordinært store overskudd i fiskeriene:

For å oppnå større legitimitet, kan myndighetene ilegge en ressursrenteavgift fra de fiskebåteiere som har tillatelser til å høste av den fellesressursen fisken representerer. En avgift som innrettes slik vil medvirke til mer rettferdig fordeling i samfunnet og motvirke akkumulering av ekstraordinært høyt utbytte fra fiske. Inntekten fra avgiften kan reforderes til distriktpolitiske formål forvaltet av myndighetene.

Det må vurderes om avgiften bør tilfalle kystkommunene, slik at dette kan bidra til å øke velferd og sysselsetting der. På den måten kan avkastningen fra fiskeressursene spres til flere enn de som innehar fiskerettigheter. En slik ordning kan innrettes mot kvinnearbeidsplasser i kystkommunene.

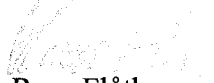
Det er viktig for LO å presisere at vi ikke ønsker en skattlegging av normale overskudd i næringen, men at denne avgiften kun skal ilegges fiskebåteiere som har en avkastning utover det som kan forsvares som normalt. Det må være en forutsetning at en ressursrenteavgift ikke veltes over på ansatte fiskere som mottar lott. Reguleringen må også innrettes slik at samfunnsøkonomisk

lønnsom sysselsetting opprettholdes, at fiskernes inntekter spres på en god måte og at fiskere får arbeidstidsordninger tilnærmet det som er vanlig i norsk arbeidsliv, med forutsigbarhet for arbeidstid og fritid.

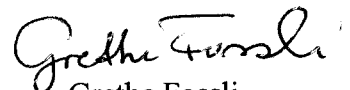
LO støtter forslaget om å vurdere innføring av en ressursrenteavgift på ekstraordinært overskudd i fiskeriene. Forslaget må imidlertid konkretiseres nærmere, og vi forutsetter derfor at det igangsettes nærmere utredning og ny høringsrunde før vi konkluderer på dette område.

Med dette setter LO sin lit til at regjeringen vil utforme en fiskeripolitikk som hensyntar de prinsippene vi har redegjort for i det ovenstående.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Roar Flåthen

Grethe Fossli

Saksbeh.: Jørn Prangerød